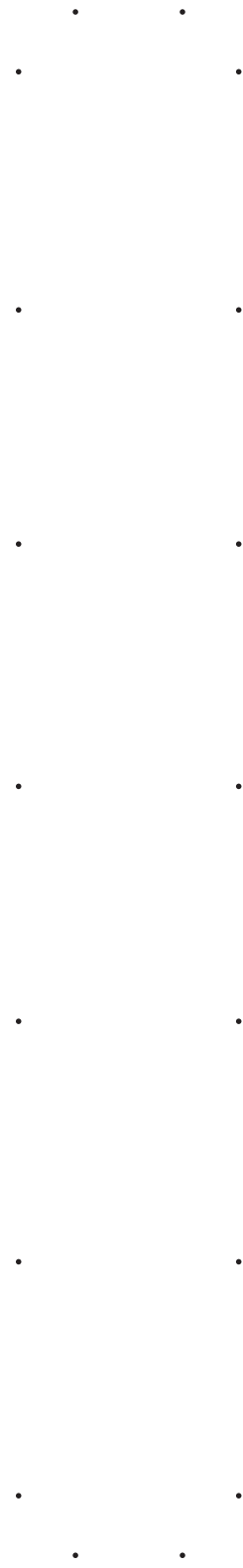

Mødestedet

Rum til relationer

Kulturarv, Transformation & Restaurering
Céline Cathrine Bardram Nielsen
3851

Mødestedet
Rum til relationer

Afgangsprogram sommer 2016

Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler
for Arkitektur, Design & Konservering.

Institut for Bygningskunst & Kultur
Kandidatprogram for Kulturarv, Transformation & Restaurering
Professor: Christoffer Harlang

Céline Cathrine Bardram Nielsen
Studienr. 3851

Vejledere:

Charlie Steenberg
Christoffer Harlang
Nicolai Bo Andersen
Victor Boye Julebæk

Indhold

Prolog	9
Introduktion & Fascination	10
By	15
Landskab	19
Bygning	20
Bygningsdel & materialitet	23
Arkitektonisk intention	24
Rumprogram	27
Proces & metode	28
Afleveringsform	31
Kilder	32
Studieforløb	35
Appendix	39

Lykkeligvis er denne arkitektur
så smidig, så fintmærkende,
så rummelig og fri i sine virkemidler,
at der ikke findes noget program, som den ikke kan opfylde.
Den hviler på principper, ikke på formler;
den tilhører én tidsalder og alle tidsaldrer
og kan opfylde alle behov,
på samme måde som et veludviklet sprog
kan udtrykke alle ideer uden at gøre vold på sin grammatik.
Det er altså denne grammatik, man må tilegne sig
og tilegne sig grundigt.

Eugène Viollet-le-Duc

Adgangsvejen til ringbygningen

Prolog

Den følelse jeg havde i kroppen efter at have besøgt Ringbos bebyggelse første gang kan bedst beskrives, som hvis man finder en usleben diamant. Et overvældende grønt friareal og en lav bygningskrop af en arkitektonisk kvalitet fra dengang samme tegnestue stod bag alt fra landskabsplan til bygningsdetalje. Så meget potentiale samlet på et sted.

Min drivkraft bag denne opgave er hverken den, at jeg er opvokset med Ringbo i min baghave, eller at jeg selv bor i bofælleskab. Den væsentlige drivkraft for opgaven er, at den er super aktuel, da Ringbos bebyggelse står overfor en usikker fremtid. Det vides endnu ikke om den skal rives ned eller have ny funktion.

I takt med byernes vækst øges den befolkningsmæssige diversitet, ligesom vi også ser demografiske ændringer i den aldersmæssige fordeling i befolkningen og i vores familiemønstre. Konsekvensen er ikke, som man kunne ønske sig, at mangfoldigheden afspejler sig i den måde vi bosætter os på. Tendensen er i stedet, at vi vælger at leve i fællesskab med dem, der ligner os selv. Nogle har slet ikke et valg.

Kan vi bruge den befolkningsmæssige mangfoldighed til at udvikle en ny boform, hvor sociale rum og aktiviteter gør, at vi bor med mennesker der repræsenterer en anden generation, etnicitet og livsform end os selv?

Det er min overbevisning at vi, som arkitekter, har et stort ansvar for, at de rum vi skaber er med til at gøre verden til et bedre sted og få forskellige mennesker til at mødes. Det er derfor min intention at denne opgave kan være udgangspunktet for en dialog og diskussion af fremtidens boformer.

Et bofællesskab kan afhjælpe en række samfundsmæssige, økonomiske og praktiske funktioner. Her kan man opnå et trygt og socialt fællesskab med andre beboere, mens man samtidig kan bibeholde sin privatsfære i den enkelte bolig.

Alle aldersgrupper og etniciteter er en potentiel ressource, der sættes i spil og aktiveres i *mødestedet*. Ressourcer som jeg mener potentielt går tabt, hvis ikke vi udfordrer vores måde at leve og være fælles på og blot fortsætter med at bygge "nisseghet-toer" til de ældre og "flygtningelandsbyer" for tilflyttere.

Introduktion & fascination

Ringbo er tegnet af Hans Chr. Hansen & F.C. Lund i Stadsarkitektens direktorat og opført i 1963 i Gladsaxe Kommune, nordvest for København, på en grund nær Bagsværd bymidte i grønne omgivelser.

Ringbo er tegnet som et specialiseret sygehusafsnit til Bispebjerg Hospital. Efter sin opførelse husede det udelukkende ældre psykiatriske patienter på de 280 sengepladser. I 2016 betegnes Ringbo, eller "Botilbuddene på Granvej", som det hedder idag, som et socialpsykiatrisk center med plads til 135 beboere.

Kulturhistorisk afspejler Ringbo de nye tanker, der var i omsorgsektoren på opførelses-tidspunktet, i kraft af bygningens placering i forstadens grønne omgivelser. Det vidner om et paradigmeskift, hvor sygehuse og plejeboliger afinstitutionaliseres og der tages afstand fra den autoritære, aflukkede institutionstype placeret i bymidten.

Udgifterne til opførelsen af Ringbo var dengang knap 16 millioner kroner. Selve grunden er på 77.000 m² og bebyggelsen udgør ca 9000 m². eks. kælder.

Ringbo er ejet af Københavns Kommune og står nu over for funktionsændring, da kommunen vurderer at anlægget ikke længere lever op til nutidens krav.

Gladsaxe kommune er i udvikling. Ved den gamle Bagsværd skole, hvor dele var tegnet af Vilhelm Lauritzen, har en byggeplads allerede taget form. Her vil "Bagsværdlund" inden længe blive opført. Københavns kommune har en interesse i at sælge Ringbo fra til højest bydende og Gladsaxe kommune vil angiveligt stå som købere, hvis de kan tilbyde markedsprisen. Et fredningsforslag

har indtil nu sat kommunens planer om salg eller udvikling af Ringbo i bero.

Hans Chr. Hansen er efter min mening en af de mest interessante danske arkitekter i sin samtid. Han formår at få meget ud af et smalt kommunalt budget og sætter uventede, og ofte billige materialer sammen.

Han skaber interessante rumligheder ud fra en rationel plan, hvilket især er synligt når man ser snittegningerne. Hans værker var en inspirationskilde for den kulturradikale bølge inden for dansk arkitektur, blandt andet Fællestegnestuen og det tidlige Vandkunsten.

Som en reaktion på de lige rækker af parcelhuse, skød bofællesskaber og kollektiver frem med en høj grad af beboerinddragelse og nogle steder med elementer af selvbyg.

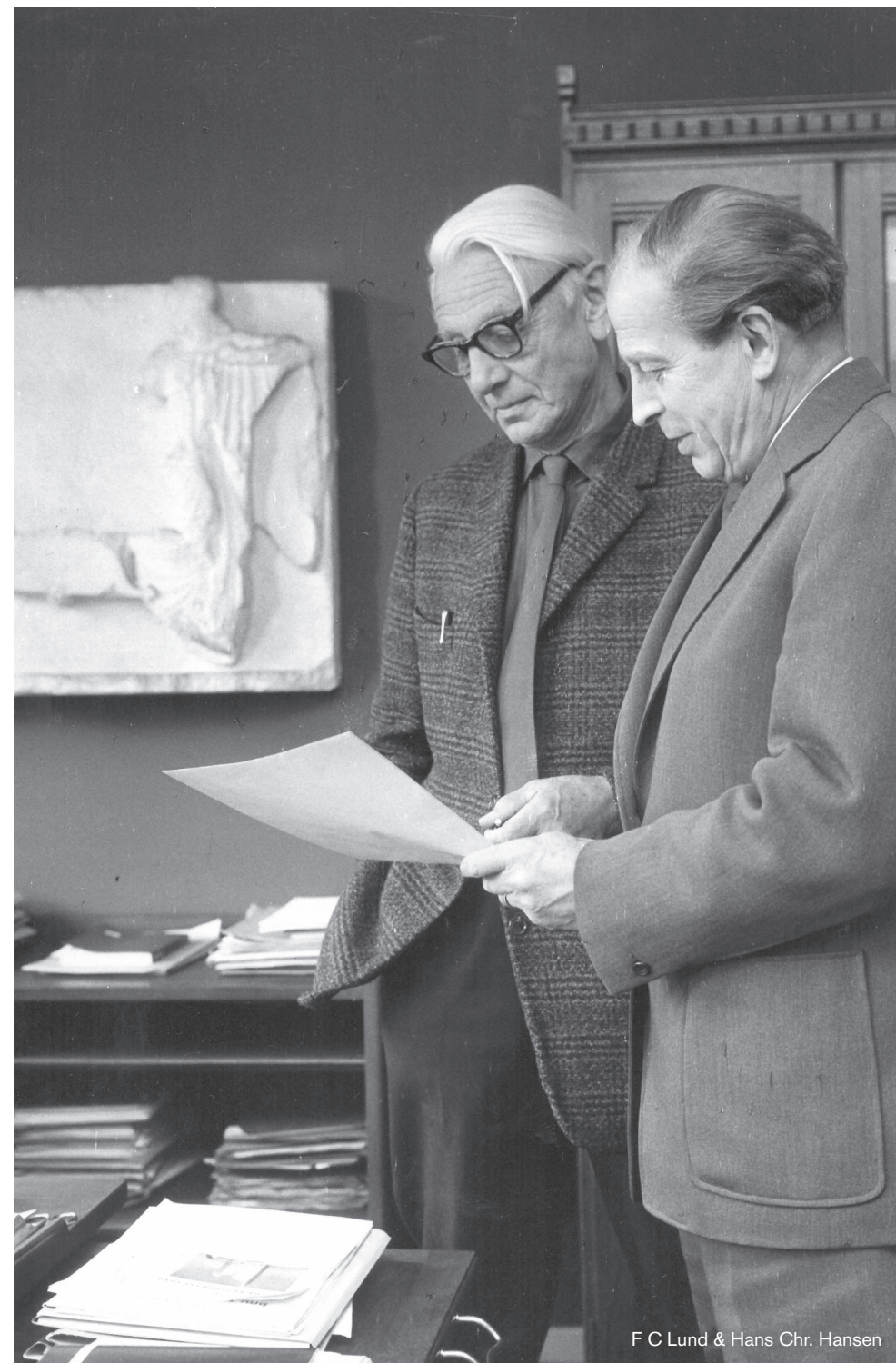
Det facinerer mig, hvordan de daværende politiske strømninger inden for social politik i Danmark var med at til sætte sit præg på det arkitektoniske formsprog og tidens bosætningsmønstre.

Min opgave er at stille forslag til, hvordan Ringbo kan tænkes ind i en fremtid, hvor befolkningstallet er stadig voksende og undersøge om bebyggelsesprocenten kan hæves for området, uden at det slører stedets særpræg.

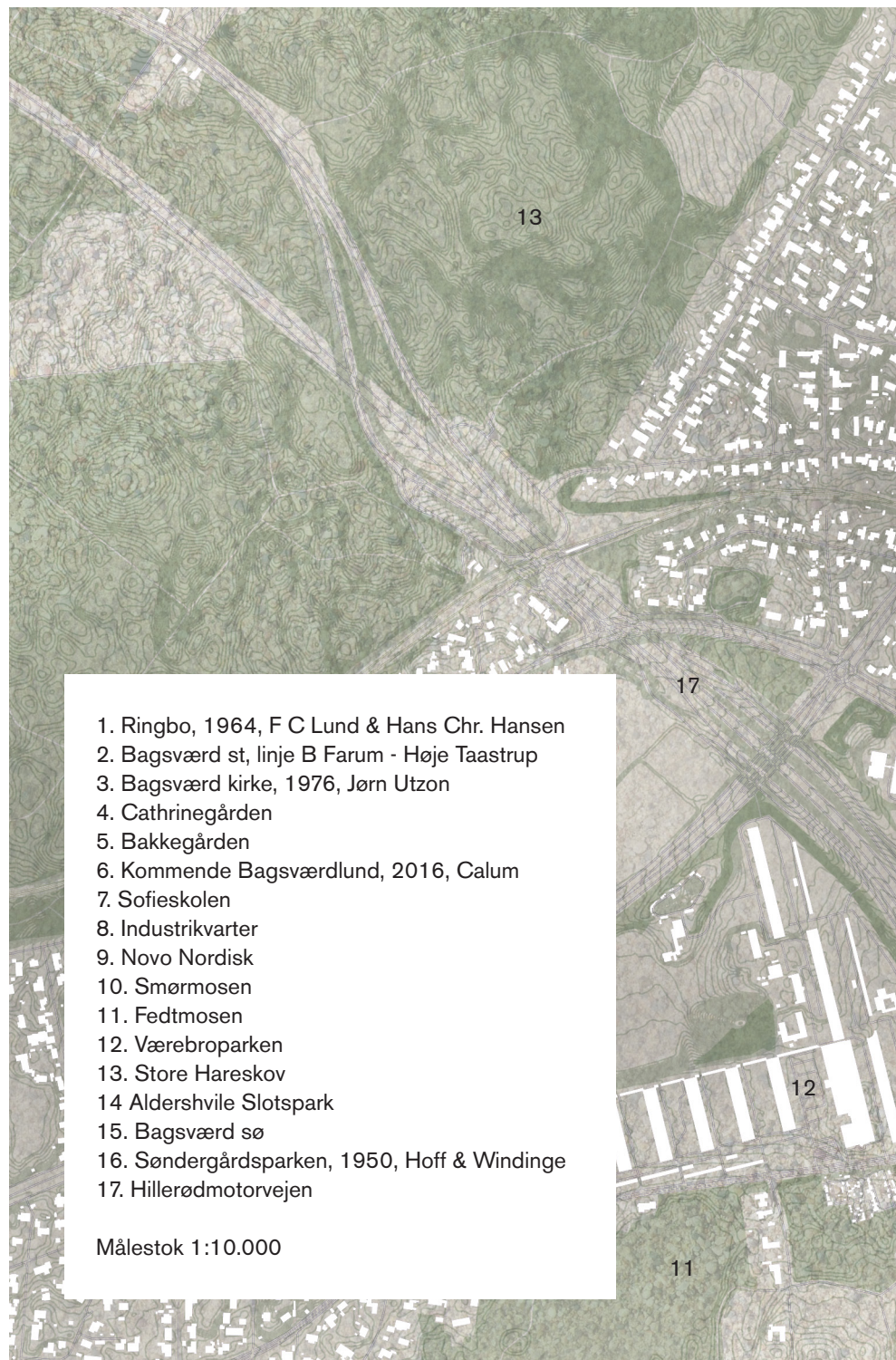
I mit projekt vil jeg arbejde med at omdanne Ringbo til *mødestedet*.

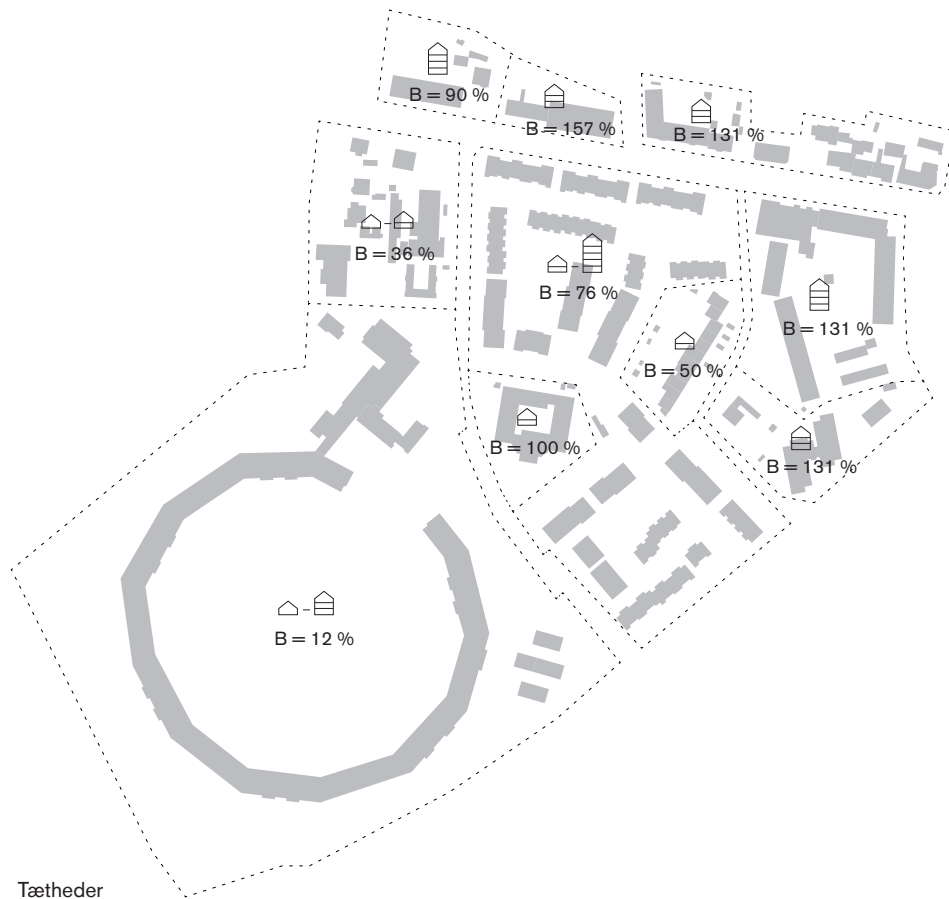
Mødet skal forstås på tre niveauer:

- 1: Mennesker, der mødes.
- 2: Materialer, der mødes.
- 3: Mødet mellem det nye og det gamle.

F C Lund & Hans Chr. Hansen

Tætheder

By

Bagsværd sø, Hareskoven, Smør- og Fedtmosen gør at området omkring Ringbo fremstår naturskønt.

Den nære bebyggelse består af offentlige institutioner opført i 1960-erne og 1970-erne og Jørn Utzons Bagsværd Kirke står markant i bybilledet ud mod Bagsværd Hovedgade.

Vest for Ringbo er Værebroparken og Hille-rødmotorvejen, mens Bagsværd Hovedgade med S-tog station ligger nordøst for anlægget. Herfra tager det kun 22 minutter med S-toget fra Bagsværd st. til Nørreport st.

Bagsværd Hovedgade munder ud i Buddinge- og derefter Søborg Hovedgade og er dermed det længste samlede gadeforløb i Gladsaxe Kommune. Vejforløbet giver både et indtryk af områdets varierede bebyggelse, men også i særlig grad de store terrænforskelle fra nordvest mod sydøst.

Selvom Ringbo ligger i tæt forbindelse med Bagsværd Hovedgade, er anlægget løsrevet fra den bymæssige kontekst og forholder sig ikke umiddelbart til det omkringliggende miljø. På grund af tilgroede træerækker og buskads langs matrikelgrænsen virker bebyggelsen afskærmet og isoleret.

På den modsatte side af Vadstrupvej ligger et industri kvarter, også kaldet Bagsværd By-park, som er endnu et område under udvikling. Her ligger man, udover de obligatoriske autoforhandlere og værksteder, hovedsædet for Novo Nordisk.

I lokalplanen for området omkring Ringbo kan uddrages følgende:

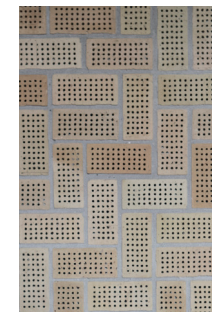
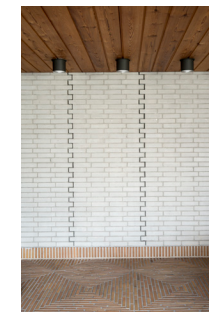
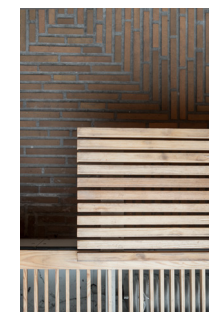
“Bebyggelsesprocenten for området må ikke overstige 25.” og “Der fastlægges bevarende bestemmelser for plejehjemmet Ringbo for at sikre plejehjemmets karakteristiske udformning.”

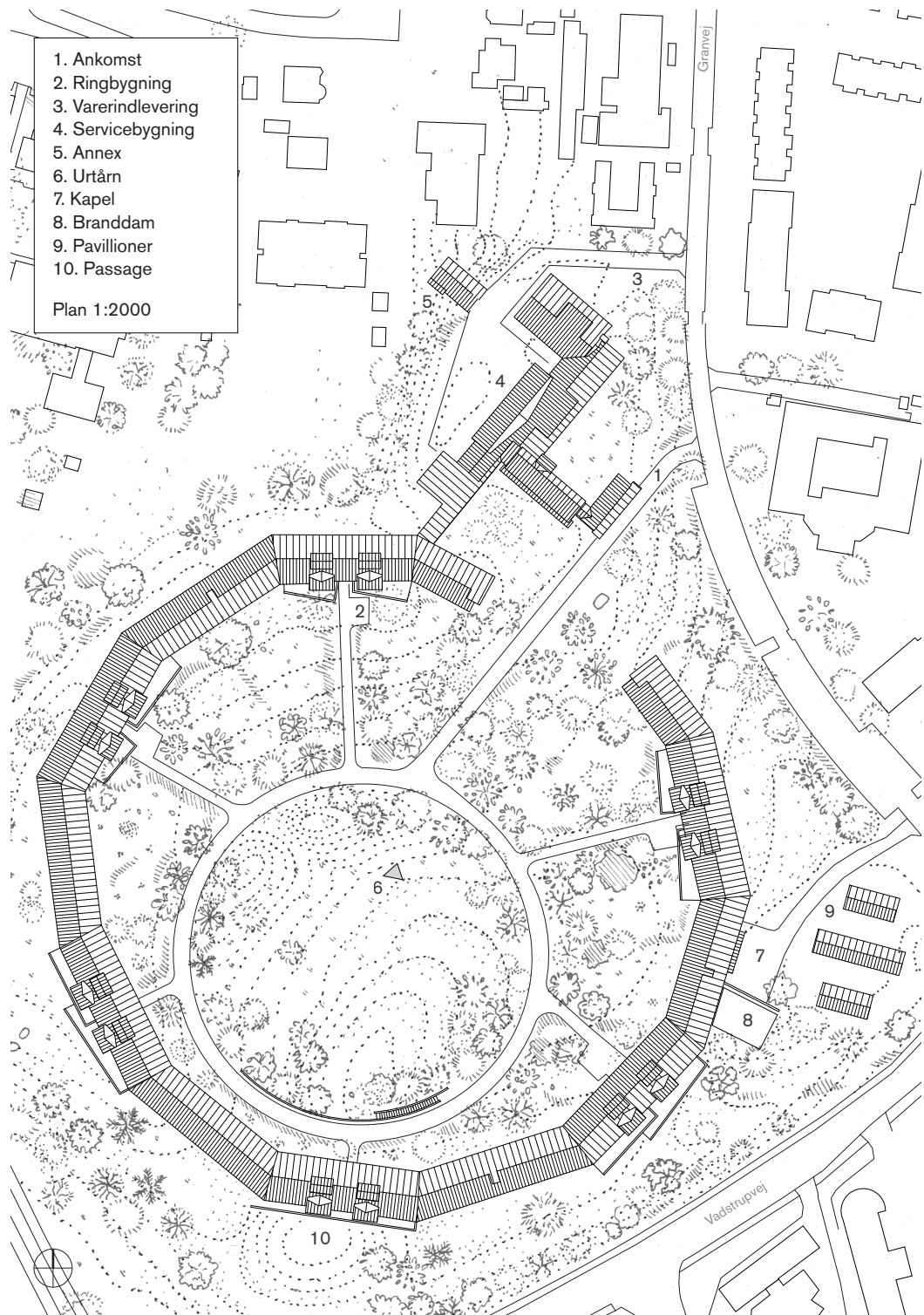
Ringbo er registreret i FBB med 6 på SAVE skalaen, hvilket jeg mener er ret lavt i forhold til byggeriets arkitektoniske kvalitet.

Ydermere er lokalplanområdet støjbelastet primært fra Hillerød motorvejen med et beregnet støjniveau på 65-70 dB(A).

Man finder udtryk, der i frimodighed nærmer sig frækhed.
En sådan arkitektur er det en oplevelse at kende,
den er apellerende, man kan blive ved med at finde nye
ejendommelige karakteregenskaber og opdager,
at den har sin egen barske skønhed.
De simple billige materialer føjer sig villigt
og naturligt efter arkitektens direktiver,
så formen næsten føles som en logisk følge af materialevalget.
Og udformningen fra planen til detaljen kan motiveres funktionelt.
Men det skal man ikke tage fejl af
- der ligger selvfølgelig bag det hele
en stræben efter det bevidste arkitektoniske udtryk.

*Poul Erik Skriver, Arkitekten 6,
1964 om Plejehjemmet Ringbo*

Landskab

Landskabet har et naturligt terrænfald, der kun er behandlet to steder for at give adgang til tunnel under ringbygningen og ved adgangen til et kapel i ringbygningens kælderniveau. Foran kapellet er branddammen indtænkt og fungerer også som spejlbassin. Hvor der er behov for det, tegner en støttemur i træforskallet beton en linje i landskabet. Tre steder tilpasser ringbygningen sig landskabets terrænspring, der optages ved hjælp af en gul støttemur i håndstrøgne tegl og indvendigt af en trappe.

Betonsoklen virker levende og solid på samme tid. Den vandrer op og ned og følger terrænet, trækker sig en smule ind under facaden og skaber en skyggeknud. Det giver en reliefvirkning og gør at bygningen møder landskabet på en raffineret måde.

Beplantningen udgøres af traditionelle danske træsorter, eg, birk og bøg, som har fået lov at vokse og gro til. Træerne har en rumdannende virkning i landskabet.

Plænen i indercirklen er af mere offentlig og parkagtig karakter. Her står et urtårn. Uret er medtaget af vind og vejr og har forlængst opgivet at vise hvad klokken slår.

Jeg befinder mig under urtårnet. En struktur der peger i seks retninger. Jeg drejer rundt og følger med øjnene bygningens facade i horisonten. Der opstår en særlig rytme, linje, linje, linje, punkt, linje, linje, punkt, linje, linje, linje, led, linje, linje, ..., ..., vinduestakt, ovenlys, trækroner, betonmur indprinter sig på min nethinde. Det går op for mig, hvor langt væk jeg egentlig er fra bygningen. Herude står det vilde, grønne og flimrende landskab i kontrast til bygningens rå karakter.

Bygning

Ringbo er en bebyggelse, hvor arkitekturen udgøres af tre tektoniske begreber:

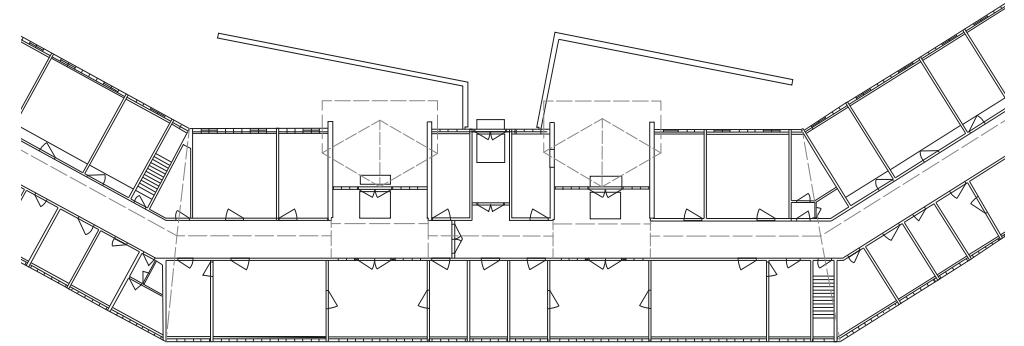
1. Støbning: betonarbejder
2. Stabling: murværk og gasbetonblokke
3. Sammenføjning: trækonstruktioner i taget, vinduer, ovenlysene i fællesarealerne og urtårnet.

Arkitekturen er på en gang uformel og antiautoritær. Dette bliver tydeliggjort ved ligeværdigheden i indgangsdørene til boligafsnittene, samt indretning af opholdsarealer både ude og inde. Samtidig står det klart at fokus har været på stordrift og et effektivt arbejdsmiljø for de ansatte. Kælderetagens ubrudte gang og storkøkkenet i servicebygningen understreger, at denne bygning også har været tegnet som en rationel maskine.

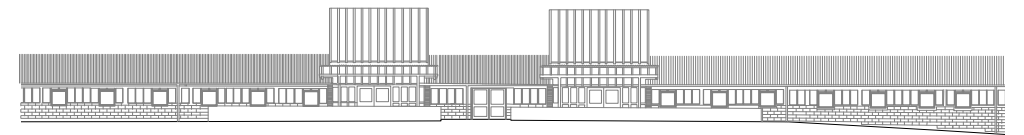
Servicebygningen består af seks sammenhængende bygningsvoluminer, der har betjent boenhederne i ringbygningen. De er koblet på som et appendix, der henvender sig udadtil og danner i plan en møllevingefigur.

Bygningerne er i god vedligeholdelsestilstand, da der i 2004-2007 blev udført en omfattende renovering, hvor hele taget blev udskiftet og efterisoleret. Renoveringen har taget højde for arkitekturen og derfor fremstår anlægget originalt i sin helhed. Dog er vinduer og andet træværk blevet behandlet med plastikmaling, hvorfor træet flere steder har behov for en gennemgribende udskiftning og restaurering.

Den lave bygningskrop tegner næsten en cirkel i det generøse landskab. Hvis jeg var en fugl og så bygningen oppefra, ville jeg opdage, at ringen ikke er fuldendt. Den er åben og havde enderne mødtes, var det ikke blevet en korrekt cirkel. Dette er et særligt kendetegn ved Ringbos arkitektur. Den byder én velkommen som man er. Her kan jeg slappe af og bare være til. Her møder man ikke slips og pudsede sko. Og var det tilfældet ville det også være helt okay.

Planudsnit 1:500

Facadeudsnit 1:500

Indgangen til kapellet

Bygningsdel & materialitet

Ringbygningens interiør bærer præg af at tilhøre en offentlig institution. Her dominerer rengøringsvenligt linoleum, stål køkkenborde og hvide klinker. Akustiklofter i opholdsrummene og hvid maling overalt, bidrager til denne stemning. I de øvrige rum, især omkring kapellet, festsalen og kantinen, oplever man en særlig materialitet og bearbejdning af de rumlige detaljer.

Den overraskende brug af de billigste materialer er meget afgørende for bygningens samlede udtryk, gasbetonblokkenes rå fremtoning og bølgeeternit på alle tagflader. Registeret skifter, når lamellerne i kapellet er i egetræ, gulvet fuldstændig sirligt bearbejdet og forfinede detaljer som disse, er med til at underbygge, at materialeholdningen ikke er tilfældig.

Indvendigt oplever man rumligheder med blotlagte spær, træforing, hulsten på højkant og kalksandsten i forbandt.

Flere steder i bebyggelsen har kunst været indarbejdet som en del af arkitekturen. Dette omfatter blandt andet en jernskulptur i landskabet udført af billedhuggeren Yan og billedkunstneren Preben Hornungs glasmosaikker i festsalens vinduer. Tegneren Arne Ungermann har lavet et stort billede med pjerrotmotiv, der var planlagt til at være bagtæppe ved scenen i festsalen, men som nu hænger i administrationskontoret.

Jeg blinker med øjnene og befinder mig i kapellet. Det tilhører på en gang alle religioner og ingen tro. Jeg kan ikke høre orglets toner. Det er helt stille. Jeg fornemmer en anden musik. Min hånd mærker egetræets struktur. Jeg lader hånden glide ned over lamellerne og mærker en ny rytme. Jeg bevæger mig langs væggen over mod udgangen, som var jeg blind. mine fingerspidser rører muren i kalksandsten og for hvert skridt jeg tager føler jeg en takt i fugens dybde.

Mine bare tær på gulvet sanser et nærmest vævet tæppe i tegl. Her er en varme og stofflighed, som følge af materialevalget, jeg ikke har mødt i samme grad andre steder. Det er som om, dette varme indre står i kontrast til det rå og mere kolde ydre.

Nu er mine øjne lukkede. Men jeg ser farver, som havde jeg stirret lige op i solens stråler. En palet som følge af bebyggelsens materialeholdning. Tonerne omfatter grånuancer, betonsokkel, træforskallet støttemur, gasbetonblok, zinkindækninger og ubehandlet bølgeeternit B6, gul, okker, brændt umbra, haslelinker type 126, håndstrøgne gule tegl, svensk rød, dybe vinduesrammer, egetræ, fyrretræ, trælameller. Tilsammen et billede, et værk. ufærdigt og musikalsk.

Arkitektonisk intention

Mennesker der mødes

Det er min intention at undersøge om arkitekturen kan være et analogt redskab til at få mennesker til at mødes, på tværs af alder, familiestatus og etnicitet. Jeg ser *mødestedet som et* potentiale for at der kan opstå relationer mennesker imellem.

Det vil være min opgave at definere de arkitektoniske rammer, *mødestederne*, hvori møderne kan opstå, udenfor såvel som indenfor. Opgaven vil også rumme indpassning af private boliger, hvor man kan trække sig tilbage når man har brug for en pause fra fællesskabet.

Baggrunden for at jeg vil arbejde med rum til møder og relationer, er tanken om fællesskabet som en del af en bæredygtig samfundsstruktur. Det at deles om hverdagens praktiske opgaver, og kende sine naboer, giver i bedste fald tillidsfulde relationer og en stærk identitetsfølelse, der hvor man bor.

For at få et fællesskab til at fungerer er det vigtigt at definerer nogle klare rammer, således at der skabes *mødesteder* både i arkitekturen og igennem sociale og praktiske aktiviteter.

Materialer der mødes

Opgaven vil konkret udforske mødet mellem materialer gennem en transformation og addition til Ringbos eksisterende bygningsmasse og hermed vise, hvordan man kan fortætte på grunden, uden at det er på bekostning af de bærende bevaringsværdier i landskab såvel som i bebyggelse.

Det vil være en del af opgaven at finde et nutidigt svar på Hans Chr. Hansens bevidste brug af materialer og byggeteknik og blive fortrolig med hans arkitektur og tektoniske principper, gennem optegning af udvalgte dele af det eksisterende tegningsæt.

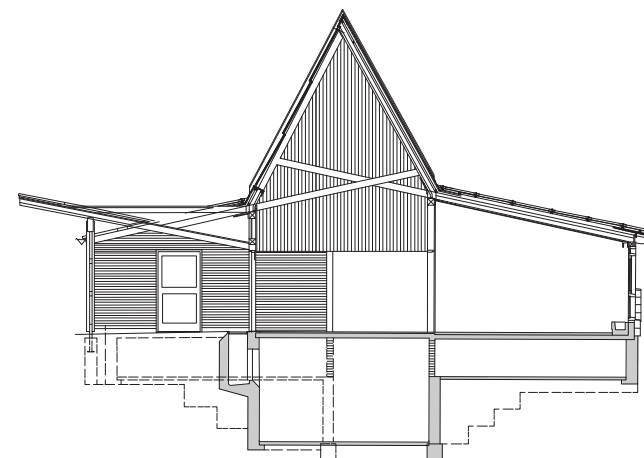
Materialerne der anvendes i mit forslag skal dels forholde sig til de eksisterende materialers tektoniske principper og dels vidne om den verden vi gerne vil overlade til vores efterkommere, i kraft af en økonomisk, miljømæssigt og social bæredygtighed.

Nyt møder gammelt

Det særlige ved Ringbos arkitektur er, at den i mine øjne, fremstår som et åbent værk. Et træk, jeg oplever, kendetegner flere af Hans Chr. Hansens bygninger.

Det er intentionen at transformationen og det tilføjede skal indordne sig råheden og det ufærdiges udtryk. Additionen vil i materialevalg forholde sig til en eller flere af de tre tektonikker, stabling, støbning og sammenføjning.

Det eksisterende, det transformerede og det nye skal tale sammen og påvirkes af hinanden, så de fungerer som en helhed.

Snit i sengebygningens fællesrum 1:200

Fællesskab omkring byhaver i København

Rumprogram

Forårssolen har været oppe længe og skinner gennem træ Kronernes løv og vækker Vera. Hun må have sovet over sig. Nå skidt, tænker hun, man er vel pensioneret, 73 år og det føles næsten som var man 53. Hun lige kan nå at vaske tøj i **vaskeriet**, inden hun skal til pilates i **fælleshuset**. Hun sætter en kande kaffe over, for man ved jo aldrig om man får uventede gæster. Udenfor kan hun se at nabobørnene er på vej i skole, fulgt på vej af Aisha, læge og mor til tre skønne unger. Vera vinker, da Aisha stopper op for at se, om Vera er vågen. Efter Vera blev opereret forrige sommer har hun tjekket til hende dagligt. Det giver en tryghed. Aisha og hendes familie flygtede til Danmark, hvorefter de har fået beskikket en **familiebolig** i bogruppe 3. Det at bo i et fællesskab har været en god start på at lære det danske sprog, samt få et netværk.

Den friskbryggede kaffe bliver nydt i **forhavens** ynglingsplet. Her er den perfekte balance mellem sol og skygge. Blomsterne er så småt ved at være i fuldt flor og deres søde duft rammer **fællesterrassen** ind og minder hende om livets flygtighed. Idag er det to år siden hendes mand gik bort og det bedste sted at samle tanker og sende ham en hilsen er i **kapellet**, der altid er åbent for beboerne.

"Godmorgen" lyder det fra terrassens vestvendte hjørne, og Torben afbryder hendes tanker. Torben fortæller om aftenens madplan. Det er ham der står for en del af **fællesmiddagen**, med hjælp fra syv ivrige unger. Når de er så mange samlet, må indkøb og madlavning deles ud på flere bogrupper og alle hænder er velkomne. Da de har siddet lidt spørger han om Vera har tid til at hjælpe ham med en ting. Torben er selvstændig og 55 år. Typisk arbejder han

fra **fælleskontoret** i **værkstedstfløjen**. Her er det hele; **mødelokaler**, **kontor** og **værksteder** til fri afbenyttelse. På vej derover møder de Sanja og Ralf som passer en flok børn. Idag skal de på legepladsen. Børnene minder Vera om hendes egne børnebørn, som hun ser alt for sjældent, da de er bosat i Jylland. Fra **festsalen** kan de høre morgensang. Her står en flok sangglade beboere og en håndfuld lokale udefrakommende og synger dagen ind.

Frokosten bliver tilberedt i Torbens **private køkken**. Det er småt, for de fleste private kvadratmeter er overdraget til **fællesarealerne**. De sætter sig ud på hans **terrasse** og spiser. Han deler dette areal med de andre familier i bogruppen, men har det for sig selv de fleste af ugens dagtimer. Det er derfor også naturligt, at han står for at vande planterne. Da de har spist mærker Vera at hun alligevel ikke er 53 år længere og går tilbage til sin **bolig** for at sove eftermiddagslur.

Til fællesmiddagen, er det alle der deltager selvom det er på frivillig basis. Maden er i høj grad vegetarisk. Det letter hverdagens gøremål, at der ikke skal købes ind og laves mad i alle de små hjem og samværet bliver nydt af alle i **spisesalen**. Her er også plads til fællesinformationer og underholdende indslag. I morgen skal der gemmes påskeæg i hele haven. Det er en af de årlige traditioner.

Mørket er faldet på. Efter middagen bliver der vist film i **biografen**.

Alle **gæstelejligheder** er fyldt op denne weekend, da mange har fået besøg udefra og lyset fra vinduerne rundt omkring i de forskellige boliger, vidner om det liv der leves i de private rum.

Proces og metode

Opgaven indeles i tre faser: Blik, Kast og Projekt.

I Blikfasen vil jeg udarbejde en analyse og værdisætning af stedet og bygningerne. Analysen indeholder en historisk, teknisk og arkitektonisk del, der afsluttes med en værdisætning baseret på de tre.

Med afsæt i værdisætningen skriver jeg en samlet transformations- og restaureringsholdning for stedet og bygningerne. Sideløbende vil jeg opmåle udvalgte bygningsdele og rentegne de eksisterende tegninger, til jeg har opnået et tegningsmateriale, der kan anvendes i det videre forløb. Som afslutning af denne fase påbegyndes løsningen af den overordnede organisering af programmet og nedslaget udvælges.

I Kastfasen udvikles og afprøves mulige forslag til transformation og additioner på stedet. På baggrund af materialet fra Blikfasen afprøves og udarbejdes der løbende udkast til den endelige aflevering

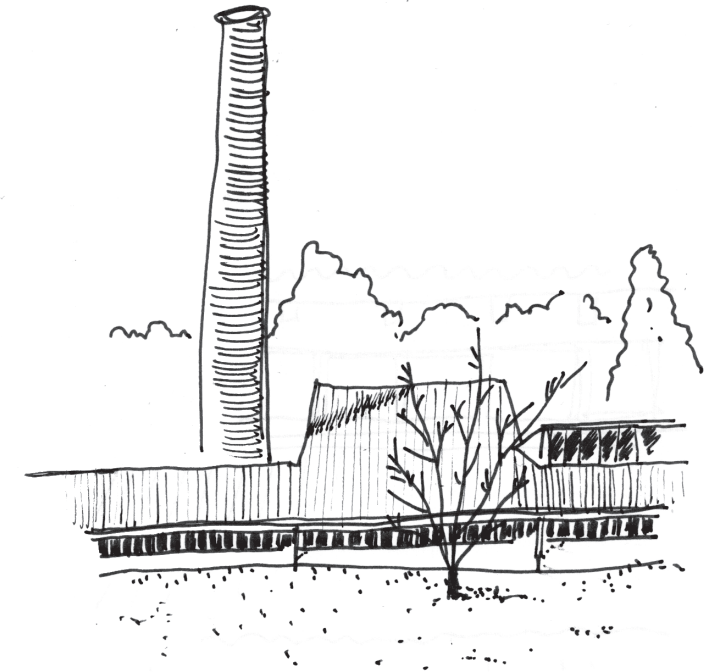
I Projektfasen produceres det endelige afleveringsmateriale og grebet præciseres.

Gennem faserne vil jeg arbejde i tre skalaer, der tager navn fra billedkunsten: Landscape, Still life og Portrait.

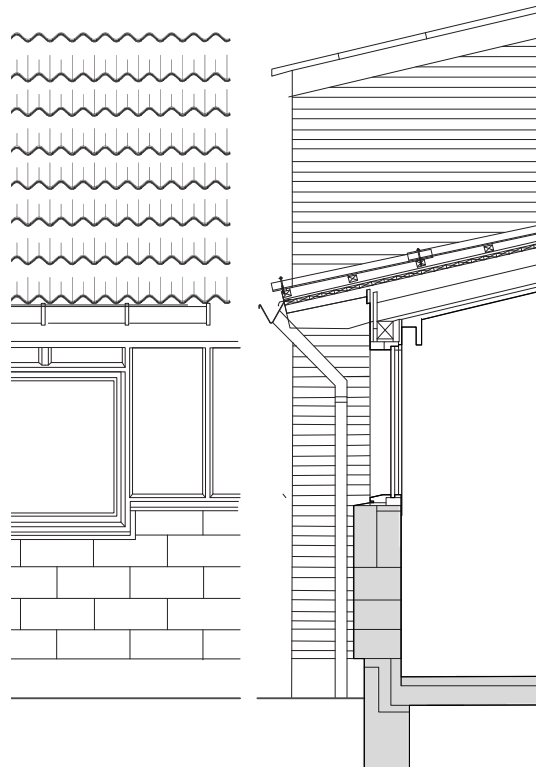
Landscape svarer til den store skala, hvor de større træk bearbejdes. Her behandles forholdet til landskabet, og der stilles forslag til den overordnede rumlige organisering.

Still life er mellemskalaen og forholder sig til rumlige forløb, bygningens konstruktion og snit.

I Portrait fokuseres der på den meget nære skala, hvor hånden er i kontakt med bygningen. Det er her detaljer gennemtegnes og fortæller om forskellige byggetekniske løsninger og materialevalg.

Skitse af bebyggelsen

Facadeudsnit og snit 1:50

Afleveringsform

Katalog

En eller flere bøger med inspirationskilder, referencer, undersøgelser, kort, tegninger, skitser og modelfoto.

Notat

Værdisætning og transformationsholdning af bebyggelsen.

Tegninger

Opmåling, registrering, skitsering og detaljering.

1:500

Landscape - helhedsplan.

1:50

Stillife- planer, opstalter, snit.

1:10, 1:5, 1:1

Portrait - detaljer.

Modelstudier

Der forholder sig til de 3 skalaer: By - Bygning - Bygningsdel.

Visualiseringer

Rumlige illustrationer af interiør og eksteriør i form af nære, stofflige billeder, som formidler bygningens materialemæssige karakterer og atmosfærer, samt formidler rummet imellem bygningerne og bygningernes forhold til landskabet.

Overstående er med forbehold for ændringer.

Kilder

As Found, the discovery of the ordinary – Lars Müller Publishers, 1993

Om bygningskulturens transformation, Christoffer Harlang og Albert Algreen-Petersen. GEKKO publishing, 2015

Lokalplan 103 Institutionsområdet ved Taxvej - Bagsværd kvarter – Gladsaxe kommune, 1996

Bagsværdlund - Helhedsplan for Bagsværd skoles arealer - Tredje natur, 2014

Fredningsforslag Ringbo, Gladsaxe kommune - Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur, 2014

Gladsaxe kommuneatlas, Bevaringsværdier i byer og bygninger – 1998

Internet

ois.dk
fbb.dk
weblager.dk
starbas.net

Samtaler

Bjarne Hansen, teknisk ansvarlig Ringbo, nu, Botilbudene på Granvej 12-14.

Jens Kristian Seier, arkitekt, tidl. vandkunsten, har fotodokumenteret mange af Hans Chr Hansens værker på flickr.

Britt Vorgod Pedersen, Byplanchef Gladsaxe Kommune

Christoffer Møller, Københavns Ejendomme, økonomiforvaltningen Københavns Kommune

Henrik Højmann, Dahl Entreprise, tidligere ansat hos Juul & Nielsen, arbejdede på restaurering af Ringbo 2004-2007

Svend Baggesen, tidligere ansat ved stadsarkitektens direktorat.

Grethe Pontoppidan, arkitekten, formand for "Nyere Tids Arkitektur" i landsforeningen for bygning og landskabskultur

Nanna Uhrbrand, landsforeningen bygnings og landskabskultur

Tidsskrifter

Arkitektur DK, nr. 6, 1964 s. 225-237 - Plejehjemmet Ringbo, Bagsværd - Poul Erik Skrivers.

Arkitektur DK, nr. 4, 1972 s. 156-173, Jørgen Sestoft. Arbejder af Hans Chr. Hansen på flickr.

Arkitekten, #01, 2016, leder af Martin Keiding

Web-artikler

<http://www.b.dk/kultur/arven-fra-1960erne>

<http://politiken.dk/forbrugogliv/livsstil/ECE2131595/unge-og-aeldre-rykker-sammen-i-bofaelleskab/>

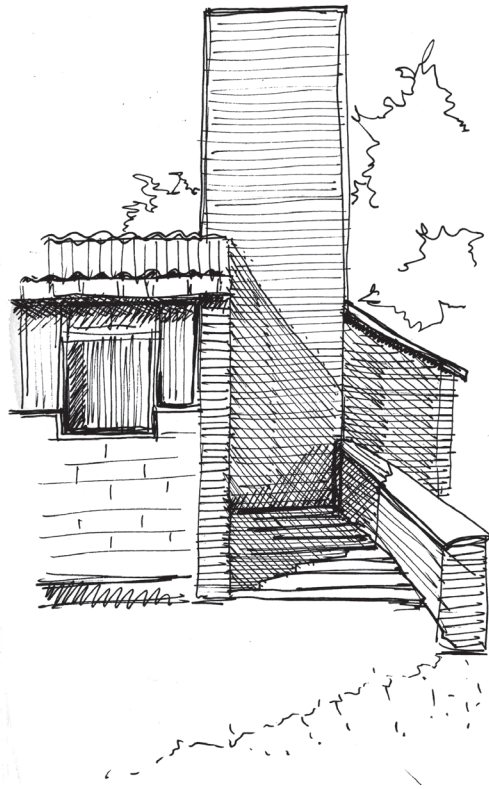
www.issuu.com/eriksen-skajaa/docs/tett_-_ikke_trangt_150dpi/13?e=3610343/7267516

www.issuu.com/eriksen-skajaa/docs/pollen_no_2/1

www.multigenerationshuse.dk/velfaerd

Insitustøbt støttemur i landskabet

Ved trappen til kantinen

Studieforløb

2016 - Forår - Afgang
 Kunstakademiets Arkitektskole - Kulturarv,
 Transformation og Restaurering
 Vejledere: Charlie Steenberg, Christoffer
 Harlang, Nicolai Bo Andersen & Victor
 Boye Julebæk

2014-2015 - Barselsorlov

2014 - Forår - Orlov - Ansat hos Entasis

2013-2014 - Efterår - Praktik hos Entasis

2012-2014 - Kandidatstuderende
 Kunstakademiets Arkitektskole
 Kulturarv, transformation og restaurering.
 Professor: Christoffer Harlang
 Vejledere: Ask Aistrup, Charlie Steenberg,
 Christoffer Harlang, Fabian Sahlquist,
 Morten Gehl, Nicolai Bo Andersen, Søren
 Vadstrup, Thomas Kampmann, Trude Mardal
 & Victor Boye Julebæk.

2012 - Forår - Orlov

2011- Efterår - Udvekslingsstuderende ved
 TU Delft, Holland på kandidatprogrammet
 "Heritage & Architecture" Vejledere: Ale-
 xander de Ridder, Rob van Hees & Frank
 Koopman

2010-2011 - Orlov

2007-2010: Bachelorstuderende
 Kunstakademiets Arkitektskole, Afdeling 11
 Arkitektur, Design og Industriel form
 Vejledere: Merete Ahnfeldt Mollerup og
 Biba Fibiger, Tom Mose og Annemarie
 Kruse, Karina Mose og Anders Brix, Steen
 Ejlers og Lisbeth Gasparski

Studieture

Finland (2007)
 New York (2008)
 London (2008)
 Paris (2009)
 Kina (2009)
 Mallorca (2012)
 Japan (2013): Tokyo, Kyoto, Naoshima,
 Californien (2014): LA & San Fransisco,

Bygningsopmålinger

Can Lin, Mallorca (2012),
 Hegnslund, Charlottenlund (2013)

Studierelateret arbejde

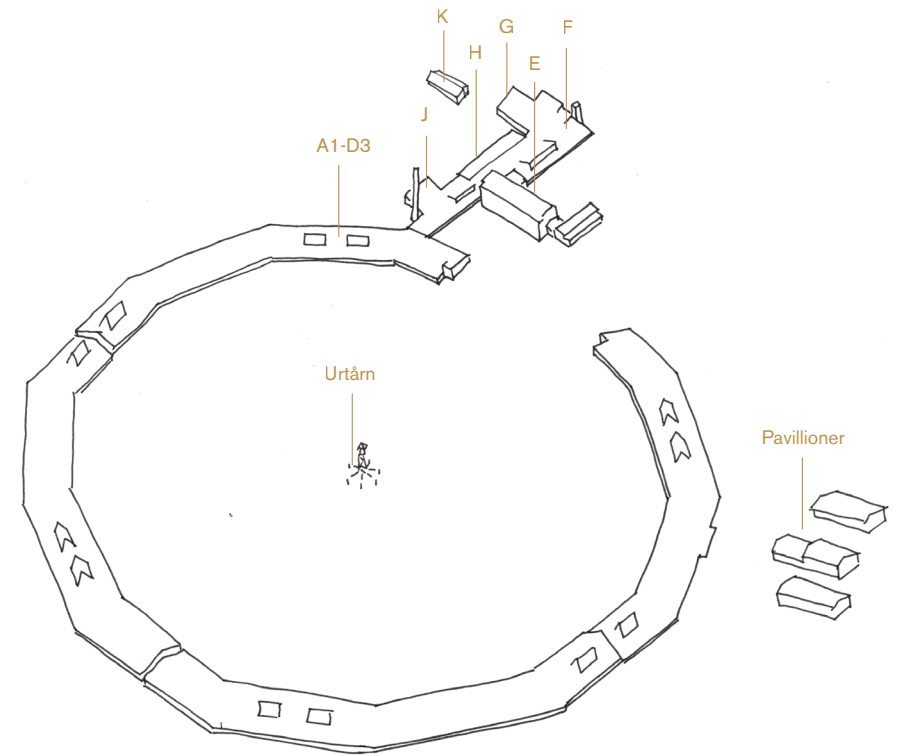
Entasis (2014)
 Morten Gehl, modelbygger (2013)
 Arkitektens forlag, Arkitektur DK (2010-11)
 Aristo. Bertelsen & Schewig Arkitekter
 (2009)

Det er først og fremmest for mig verden
betyder noget
Jeg går ud fra at der er andre verden
betyder noget for
Det er først og fremmest for dem verden
betyder noget
Enhver anden kunne have skrevet det her
Sådan overrasker det mig at andre
oplever noget lignende
at betydninger jeg lægger i verden her
af andre lægges i verden her og der
på en lignende måde
at der af de mangfoldige betydninger opstår
en så enfoldig flertydighed
at selv verden er den samme
Selv verden som ikke har nogen hemmeligheder
før jeg lægger mig i den
Selv verden som ikke har nogen sandhed
før jeg lægger mig i den
Selv verden som befinder sig i mig
som det stof vi deler med hinanden
selv verden er den samme
gamle stof
som vi deler med hinanden

Inger Christensen "Det", s. 58

Kig fra den ene ende af ringen til den anden

Appendix

Ringbos eksisterende bebyggelse

Bebyggelsens karakteristiske ovenlys

Bygning A1-D3

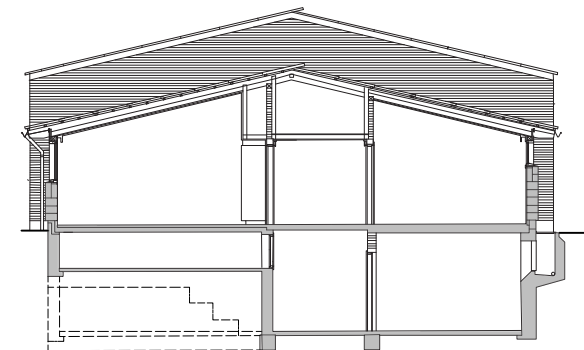
Ringbos navn stammer fra anlæggets største bygning, sengebygningen. Ringformen opstår ved hjælp af tolv facadeknæk. Knækkene markerer samtidig midtpunktet i hver af de tolv beboelsesafsnit, der udgør ringen.

Ringbygningen optager et stort terrænfald og derfor er der tre steder i ringen murede afsnitsopdelinger, i gule håndstrøgne tegl, der giver bygningen mulighed for at følge terrænet. På denne måde muliggøres direkte adgang til hver af afdelingernes terrasser.

Over opholdsstuerne er de store karaktergivende ovenlys orienteret mod syd. Afsnitenes terrasser ligger også altid mod syd, mens opholdsstuerne ligger modsat.

Ved C1 og C2 er der gravet ud i terrænet så kælderen bliver fritlagt. Der går en tunnel fra plænen i indre ring, ind under bygningen via kælderen og ud i ydre ring under terrasserne i disse afsnit.

Mellem afsnit D1 og D2 er terrænet bearbejdet således, at kælderen er fritlagt i ydre ring. Her er kapellet placeret. Gasbetonfacaden er særligt bearbejdet, og farvede glasbyggesten i huller mellem gasbetonblokkene giver rummet karakter. Mellem D1 og D2 er der bygget en mur i samme forbandt som ved kapellet. Den skyder sig ud fra facaden og danner værn mellem ankomstpladsen og branddamen, der også fungerer som spejlbassin foran kapellet.

Snit i normalfløje, 1:200

Bygning E

Bygning E er en L-formet bygning vinkelret på servicebygningerne, der skyder sig ud mod anlæggets ankomstvej.

Bygningen består af to dele, en enetages ankomstbygning direkte til adgangsvejen og en treetagers beboelsesdel, der forbinder den lave ankomstbygning med resten af servicearmen. Fodgængere ledes langs en lav in situ-støbt betonmur ind under ankomstbygningens halvtag.

Ankomstbygningen er opført med støbt sokkel, gule håndstøgne teglsten og vinduerne har rødmaledede trærammer. Taget er belagt med bølgeeternit.

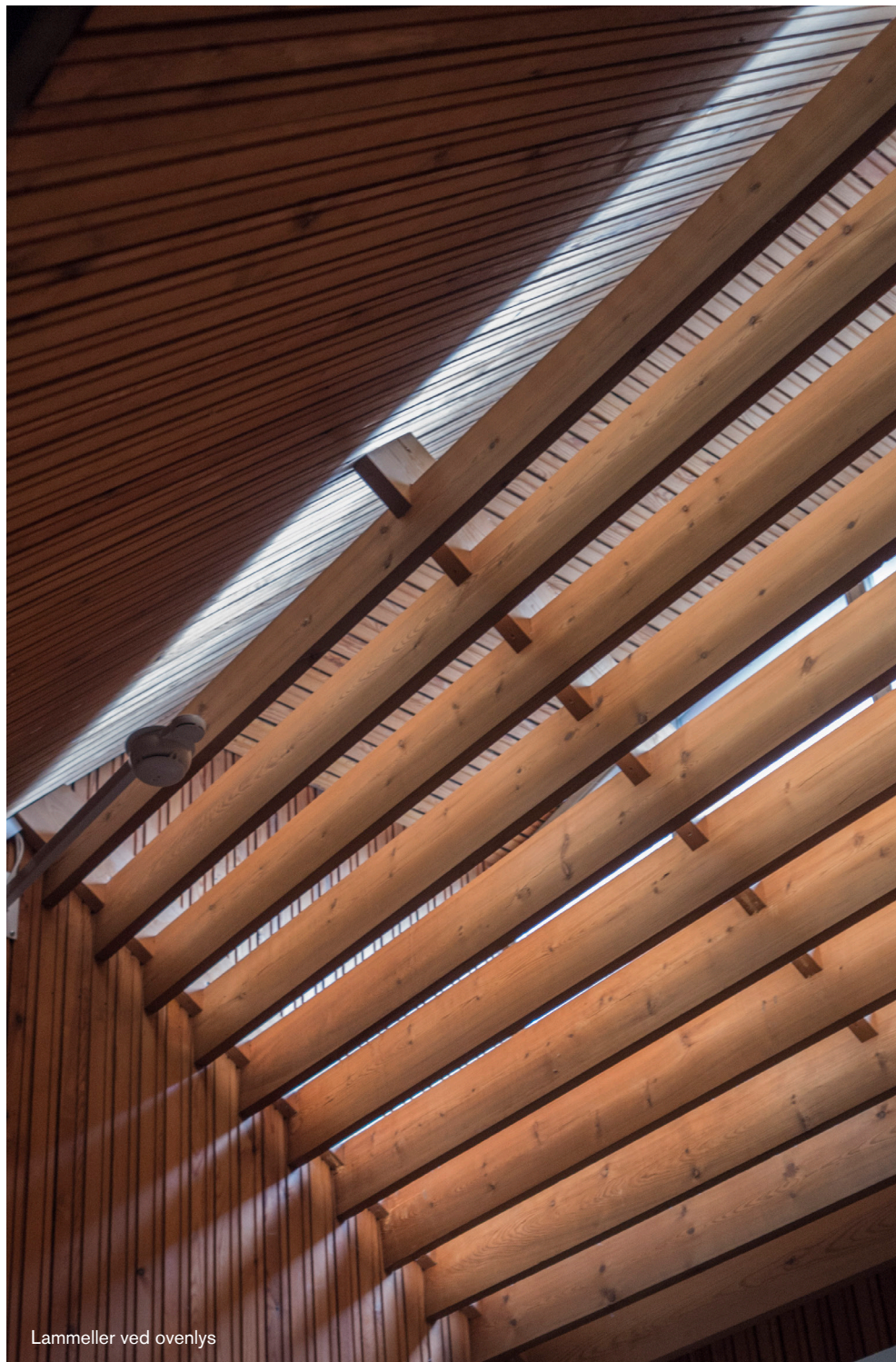
Bygningen er oprindeligt opført til personalebeboelse og indeholder lejligheder.

Facadeudsnit bygning E, 1:200

Bagsiden af bygning E

Lammeller ved ovenlys

Bygning F

I bygningen F ligger festsalen. Salens vægge er opført af gule akustikteglsten. Gulvet er parket og loftet er af lameller. Spærrene er fritlagte og hvidmalede.

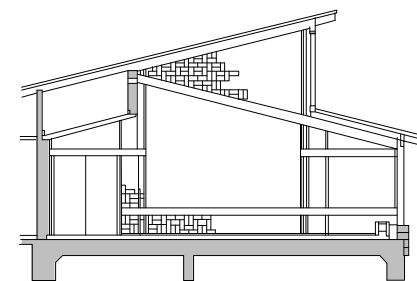
I den nordlige væg findes en sceneåbning, der afsluttes skråt i spærrets retning.

Gennem dobbeltdøre i er der adgang til en garderobe, hvorfra der er videre adgang til depotrummet og toiletter.

I bygningens modsatte ende ligger Kantine, der ligesom festsalen er karakteriseret af de hvide blotlagte spær. Bagved kantineudsalget er der grønne klinker på væggen.

Mellem festsalen og kantine er der et mindre gangareal med adgang til toiletter.

Væggene er her monteret med finér og man får lidt følelsen af at være omsluttet i en trææske. I et hjørne står et sort Hornung og Møller flygel.

Snit i festsal 1:200

Bygning G

Bygning G ligger i servicebygningens nord-vestlige hjørne.

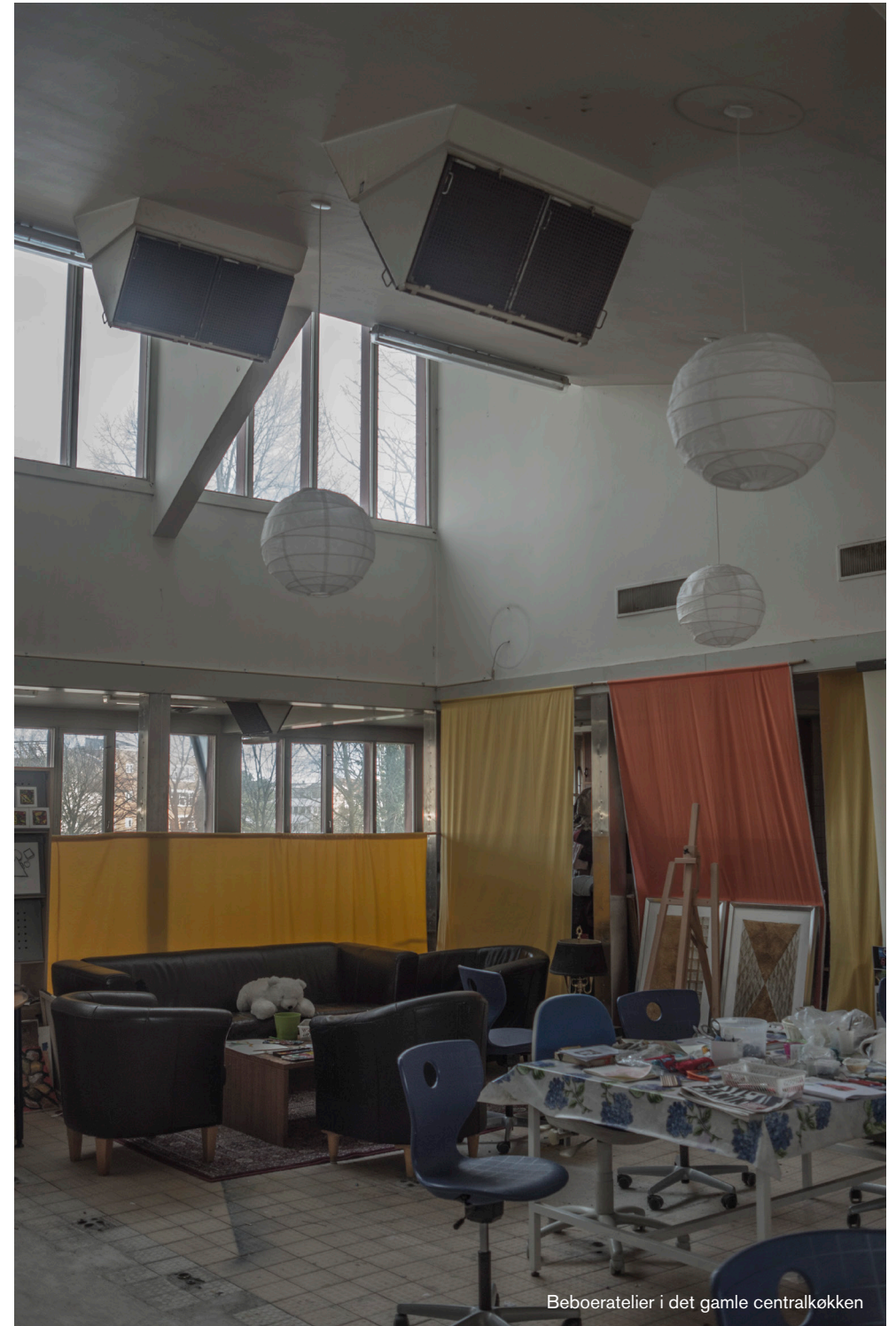
Oprindeligt rummede bygningen anlæggets centralkøkken, men i dag bliver bygningen brugt til atelier og kunstundervisning af beboerne og køkkenfunktionen er flyttet til bygning A1 og A2.

Klinkerne i gulvet vidner om lokalets fortid som centralkøkken med opdeling af køkkenøer til de forskellige funktioner.

Rummet karakteriseres af de markante udsugningskasser i loftet og gode dagslysforhold fra de store ovenlys.

Facadeudsnit, 1:200

Beboeratelier i det gamle centralkøkken

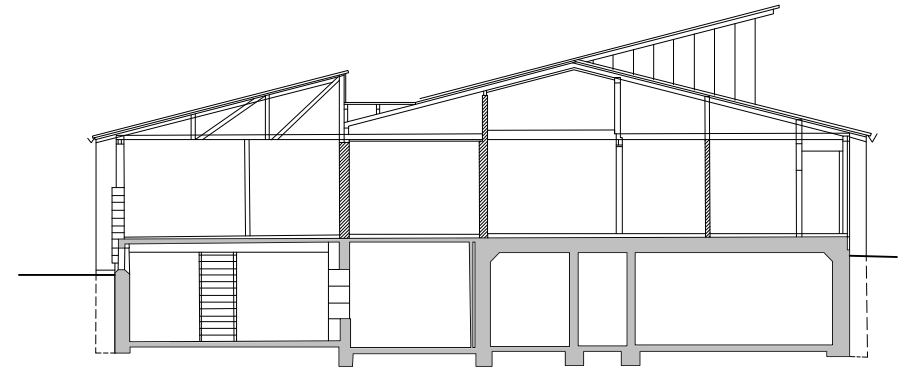

Parkeringsplads foran bygning H

Bygning H

Bygningens facade vender direkte ud til den parkeringsplads, der benyttes til servicepersonale og vareindlevering.

Idag rummer bygninge behandlings- og motionsrum, men de gange jeg har besøgt stedet har dette været det sted jeg blev lukket ind. Fra indgangspartiet er der direkte adgang til festsalen og kantinen.

Snit bygning H, 1:200

Bygning J

Den sydøstlige facade på bygning J er meget lav og når kun lidt op over terrænet.

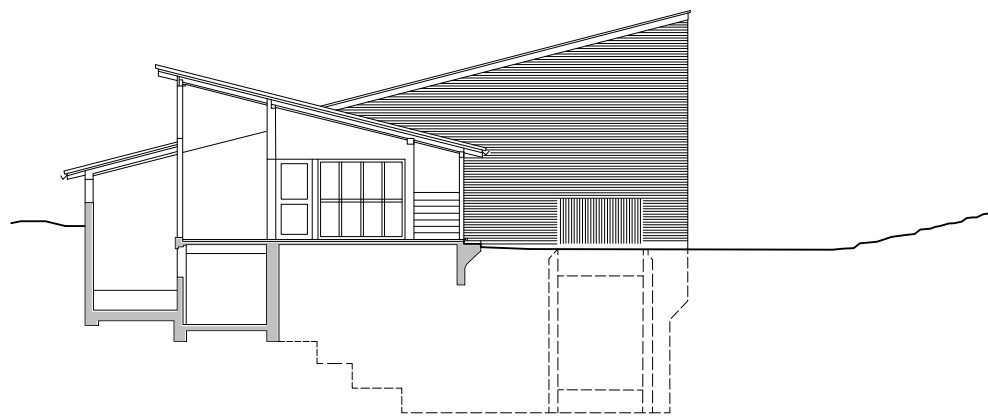
Bygningens særlige kendetegn udadtil er den store ubrudte tagflade med den lave hældning.

Det er ved bygning J at man finder Ringbos høje skorsten, der vidner om bygningens fortid som varmecentral.

Der er i dag en biograf i kælderen og det tekniske personale har kontorfaciliteter i stueetagen over.

Bygningen er forbindelsesbygning mellem selve den ringformede beboelsesdel og resten af servicebygningen.

Der er kælder under hele Ringbos bebyggelse, også der hvor bygningen ikke er sammenhængende over jorden mellem A1 og D3. Kælderen bruges i dag til opbevaring, men oprindeligt var der tænkt andre faciliteter ind i den, som affaldssortering, operationsstuer, sikringsrum og fysioterapi.

Snit bygning J, 1:200

Den karakteristiske skorsten ved bygning J

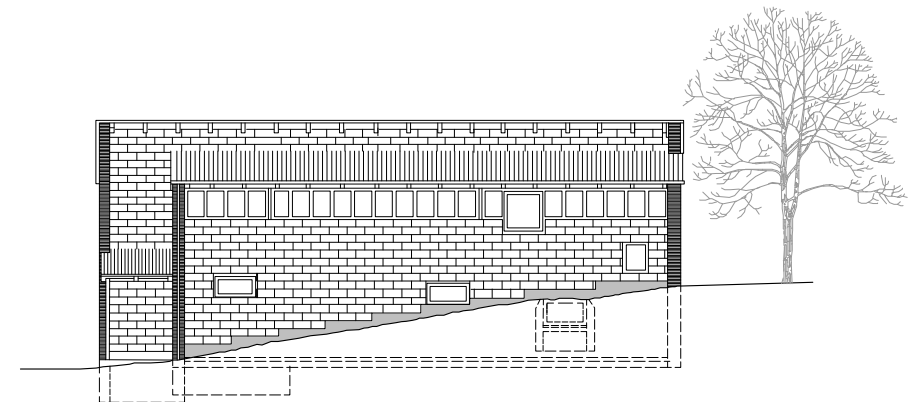
Den vandrende søkkel

Bygning K

Bygning K, også kaldet annexet, er oprindeligt tegnet som bolig for en reparatør og ligger for sig selv i forbindelse med parkerings- og adgangsvejen til servicebygningen.

Bygningen er opdelt i to forskudte voluminer. En smal, lavere og kortere del mod nordøst, der indeholder gang, køkken og bad og en højere, bredere og længere del mod sydvest, der indeholder opholdsrum.

Annexet er placeret på en skråning og optager terrænfaldet, således at bygningen har én etage over terræn, mens kælderetagen er blotlagt. Dette udnyttes til direkte indkørsel i garagen, som er placeret i kælderetagen.

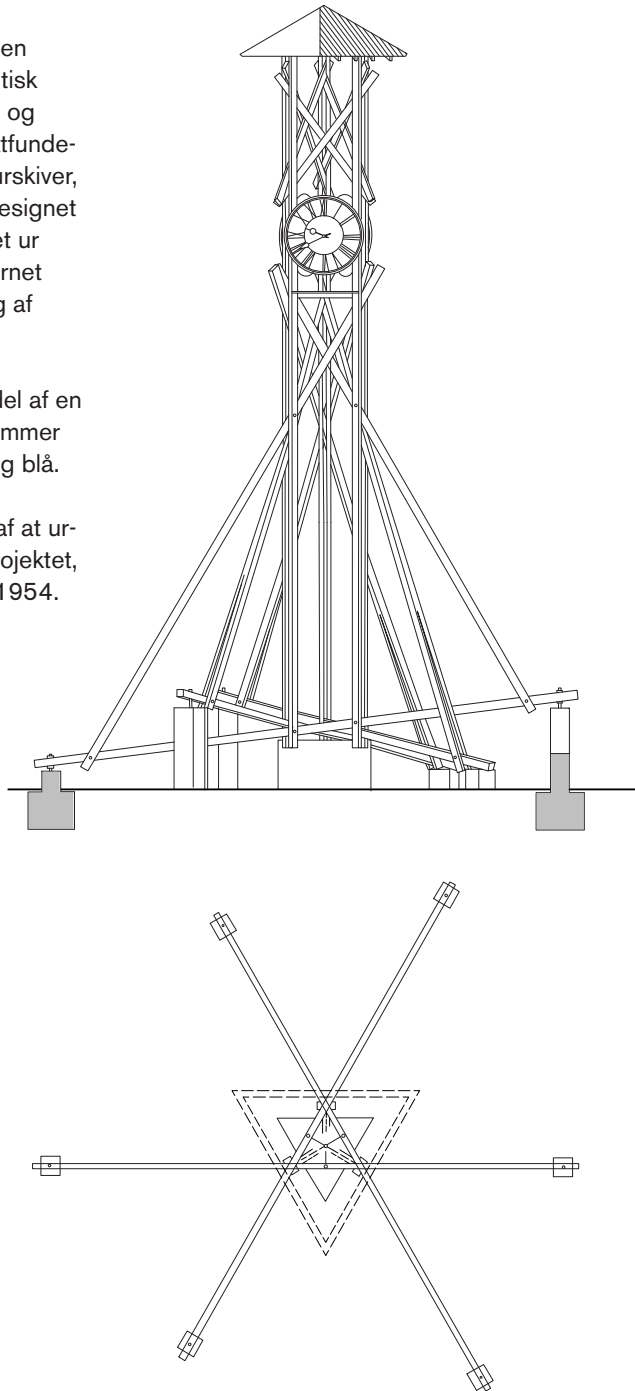
Facade mod nordøst, 1:200

Urtårnet

Urtårnet er placeret på plænen i midten af anlægget og fremstår konstruktivistisk i sin karrakter. Tømmeret er sortmalet og konstruktionen hviler af på seks punktfunderinger i forskellige højder. Der er tre urskiver, men uret går ikke længere. Urskive-designet er blevet kopieret ved opførelsen af et ur på Hansted Skoles bebyggelse. Urtårnet har som resten af bebyggelsen et tag af bølgeeternit.

I foyeren til festsalen står en 1:1 model af en samlingsdetalje fra urskiven. Hvert tømmer er bemalet i en farve: rød, grøn, gul og blå.

I mine arkivstudier har jeg fundet ud af at urtårnet har været med fra starten af projektet, da det fremgår af skitseprojektet fra 1954.

Urtårn, plan og opstalt, 1:200

Urtårnet i landskabet

Pavillionerne set fra kapellet

Pavillioner

I anlæggets sydøstlige del er der i 2010 opført tre pavillioner også betegnet som satellitboliger. Boligerne er opført som permanente boliger med karakter af udslusningsboliger, beregnet for de bedst fungerende beboere på Ringbo.

Byggeriet er placeret på hjørnet mellem Granvej og Vadstrupvej og udformet som 3 lænehuse i to etager med 4 stk. 2-rums boliger i hver bygning.

Fælleshuset ligger i forlængelse af den midterste boliglænge og er opført i en etage.

Husene fremstår som letbyg-sytemhuse med tosidigt taghældning med tagudhæng.

Langs bygningernes nordøstfacade er der udvendigt etableret en trappe til altangang, der giver adgang til boligerne på første sal.

Jeg betragter pavillionerne som værende af lavere arkitektonisk værdi end den øvrige bygningsmasse.

Facadeudsnit, 1:200